

DEN BORTGLÖMDA FRAMTIDEN

Det pågår en debatt om den bortglömda forskningen i Sverige. Det talas samtidigt om ständigt omformade skatter kontra åtgärder för att öka välfärden. Var finns framtidsvisionerna? Svensk Energis regionchef Peter Fogelklou debatterar här elnäten, som har en mycket viktig roll inför just framtiden.

Bankvärlden, nu helt databeroende. Fler elbaserade tillämpningar kommer i framtiden med ökade krav på näten.

Foto: Handelsbanken. Sven-Erik Sjöberg/Pressens Bild

Elnäten ett samhällsdilemma

De senast dagarna har elnätföretagens avgifter blivit föremål för ett stort mediainteresse. Svensk Energi varken kan eller bör ha åsikter om medlemsföretagens prissättning i enskilda fall. Det är en fråga för det aktuella nätföretaget.

Problemet med debatten är inte att man kritiskt granskar elnätverksamheten utan att man gör det enögt. Allehanda mer eller mindre självutnämnda energiexperter får en behaglig uppgift genom att agera enfrågeparti.

Det svenska elnätet som sköts av drygt 170 olika elnätföretag är inte vad det har varit. Den delen av frågan

kommer lätt bort. Elnätet är inte längre bara transportör av el. Samhället har förändrats och elnätet har fått en ny roll. I USA talar man allt mer om "digital power" – ett begrepp som omfattar el, tele och it. Begreppet står för en allt mer sammanflätad infrastruktur som bär upp det moderna samhället. Inom bankväsendet talar man om att el är en informationsbärare. Det mesta som görs i banksektorn kräver datakraft, it och el. Allt fler industrier har allt mer avancerad utrustning som i likhet med banksektorn kräver säker tillgång på el. Vården har flyttat hem patienter med sådant vårdbehov att el är en förutsättning för att patienterna ska få fullgod vård.

Samhällets elberoende, inte i termen av volym utan snarare säker tillgänglighet, har ökat drastiskt. Allt talar för att detta nya beroende kommer att öka om vi ska kunna bevara vår konkurrenskraft, kunna utveckla vårt samhälle, få fortsatt tillväxt och välfärd.

Samhällsdebatten om elnäten präglas i allt för ringa grad av ett helhetsperspektiv där såväl frågan om rimliga elnätavgifter som behovet av att vår – viktigaste – infrastruktur utvecklas. Elnäten måste bedömas i takt med de krav som följer med samhällsutvecklingen.

Signalerna från samhället till landets elnätföretag riskerar att präglas av att en fråga behandlas åt gången – antingen leveranssäkerhet eller nätavgifter. Det är inget rimligt perspektiv för en bransch som har ansvaret för en så viktig verksamhet i samhället och investeringar på 200 miljarder SEK.

Vi i branschen arbetar aktivt med att få ett mer robust och säkert elnät. Tillgängligheten i det svenska elnätet är redan i dag över 99 procent. Vi arbetar vidare för att elnätet ska ha hög tillgänglighet och vara mer rationellt att driva och därmed också ge förutsättningar för att förbättringarna på sikt medför ett nät som kostar mindre. För att nå dit krävs investeringar. Det arbetet är i full gång. Krav på snabba drastiska förändringar av elnätavgifterna kan bli kontraproduktiva för samhället!

PETER FOGELKLOU
REGIONCHEF SVENSK ENERGI

Uggla väckte debatt

Förra numret av svenskenergi.nu pryddes på förstasidan av en "stilig hökuggla". Flera läsare har hört av sig och påpekat att den inte alls är någon hökuggla. Vi måste dessvärre erkänna vårt misstag. Fågeln var inget annat än en hornuggla.

Speciellt tack till Ursula Carlsson i Lund som var den första att påpeka misstaget. Tack också till övriga som svarat, även till er som menar att det är en berguv. Vi hoppas också att ni ställer upp på att det är en hornuggla.

Expressens förstasida den 29 augusti. I en tabell, helt tagen ur luften, utlovas pengar tillbaka till elkunderna. En fullkomlig gissning, eftersom någon granskning av nätföretagens tariffer ännu inte har inletts av Statens Energimyndighet.

(Faksimil. Källa: Tidningen Expressen den 29 augusti, 2004)

OFÖRTJÄNT ELBRANSCH

Svenskenergi.nu publicerar en replik som skickats till tidningen Expressen efter upprepade artiklar om elbranschen. I artikeln kritiserar Svensk Energis VD Bo Källstrand Expressen för att föra en kampanj mot elbolagen i Sverige, en kampanj av återkommande angrepp på branschen. Viss kritik mot branschen är berättigad, annan inte. Expressen visar tyvärr ett ointresse för saklighet och sanning.

Offer för elbolagen eller Expressen?

TIDNINGEN EXPRESSEN för en kampanj mot elbolagen i Sverige. Kampanjen har länge präglats av felaktigheter och brist på saklighet för att söndagen den 29 augusti resultera i ett verkligt bottennapp. Som "sakkunskap" används konsulten Roger Fredriksson, som i våras utnämndes till "eldoktorn" och nu utnämns till "Expressens expert". Vilken expert som än anlitas karakteriseras artiklarna av brist på de mest elementära kunskaper om elmarknadens funktion och därtill på respekt för läsarna, eftersom den information som lämnas är grovt felaktig.

I artikeln lovar Expressen att "tusenlappar är på väg". Detta kompletteras med en tabell där man redovisar detaljerade siffror för hur mycket pengar kunder hos olika nätbolag ska få tillbaka efter Statens Energimyndighets revision av 2003 års nätpriser. Eftersom granskningen ännu inte inletts, finns det inga som helst möjligheter för någon "expert" att göra någon sådan beräkning. Siffrorna är helt tagna ur luften. I tabellen över vilka som ska betala tillbaka hängs därtill ett

antal nätbolag ut. Även denna lista är helt tagen ur luften. Många av de bolag som anges har jämförelsevis mycket låga nätpriser och kommer med säkerhet inte att bli tagna i örät av myndigheten eller tvingas till återbetalningar. De kunder som litar på "experten" Fredrikssons och Expressens tabell kommer dessvärre att bli besvikna.

Kampanjen handlar denna gång också om oacceptabla och närmast oseriösa höjningar av nätpriserna. Som jämförelse tas år 1996. "Experten" Fredrikssons uträkningar i detta sammanhang är – i de fall de gått att verifiera – ofta gravt missvisande. I somras angav han således att genomsnittliga nätprishöjningar för en elvärmekund varit 13 procent sedan år 1996. Statens Energimyndighets överdirektör Håkan Heden, som ansvarar för statens tillsyn av nätbolagen, uppgav den rätta siffran till 4 procent (Konsumentprisindex har under samma period ökat med 9,2 procent). Så lättvindigt får man inte handskas med sanningen!

DÅLIG KRITIK AV EN I EXPRESSEN

Angreppen slår blint mot en seriöst arbetande bransch. Några exempel:

- 1) Skövde Elnät beskrivs som en "värsting" som höjt priset med 86 procent sedan 1996. Siffran 86 procent är inte på något sätt representativ för bolagets kunder, utan gäller några tiotal hushåll som tidigare hade en orimligt låg specialtariff – vilken i sin tur var orättvis mot andra kunder och därför rättades till av bolaget. Flertalet kunder i Skövde har haft en höjning på bråkdelar av denna nivå och gläds i stället åt att bolaget har ett av landets lägsta nätpriser, i det aktuella fallet cirka 25 procent lägre än snittpriset för motsvarande kundkategori.
- 2) Ett antal större nätbolag – t ex Vattenfall, Fortum och Sydkraft – har inlett en prisutjämning inom sina större sammanhängande nätområden för att minska skillnaderna mellan olika kunder. Statsmakterna har beslutat att en sådan utjämning ska ske. Innebörden är att det inom dessa områden kan bli stora "vinnare" och stora "förlorare". Nätbolaget får dock inte någon ytterligare intäkt. Det är ett stort nollsummespel. För kunderna handlar detta oftast om en utjämning mellan kunder i tätorter och dem på landsorten. När det gäller Vattenfall som exempel ska alla 115 000 kunder i Norrland i slutändan ha samma pris. "Vinnarna" finns i Västerbotten, Västernorrland och i Norrbottens landsbygd medan "förlorarna" finns i Malmfälten och i Kalix. Givetvis anger Expressen endast prisutvecklingen i Malmfälten och Kalix.
- 3) Ljusdal Elnät placeras med 43 procents höjning av Expressen på sjunde plats i "värstingligan". Nils Ternow, Ljusdal Elnät, uppger att det i utgångsvärdet för Expressens beräkningar för år 1996 saknas 1 000 kronor i effektagift. Om justering görs för denna miss, är höjningen i Ljusdal 18 procent på 8 år. Samtidigt påpekar Nils Ternow att motsvarande villaägare hos grannföretaget skulle få betala 50 procent mer för sin nättjänst. Och det framkommer inte heller.

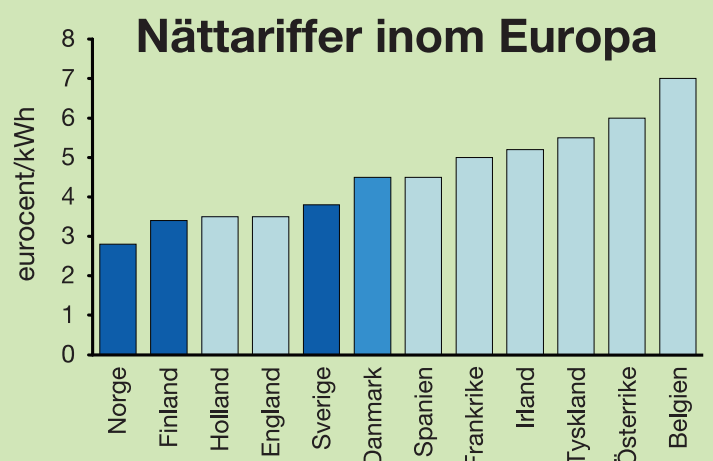

Bo Källstrand och elbranschen har tröttnat på direkta felaktigheter som Expressen och dess "experter" ofta presenterar. Tidningen visar bristande respekt för läsarna genom att lämna felaktig information.

Exemplen kan göras fler. Men det räcker. Elbranschen har länge med förvåning noterat Expressens återkommande angrepp. Ena gången gäller det elpriserna. Denna gång gäller det nätpriserna. Gemensamt är ointresset för saktighet och sanning.

Elbranschen har inlett ett omfattande arbete för att arbeta bort en rad problem som medfört att förtroendet för branschen hamnat lågt. En del kritik har varit befogad, annan inte. Elbranschen går nu ordentligt på offensiven för att – så långt möjligt – bli bättre och avstyra felaktigheter och skapa nöjda kunder. Vi arbetar seriöst och kräver att bli seriöst behandlade – även av Expressen.

**BO KÄLLSTRAND
VD SVENSK ENERGI**

Källa: Third benchmarking report on the implementation of the internal electricity and gas market by European Commission. 3/2004

Svenska nätтарiffer ligger inte alls högt i jämförelse med andra europeiska länder. Priserna blir relativt sett ännu lägre om vi beaktar att vi har tuffare vintrar i Sverige. En nätтарiff måste utgå ifrån vilket krav som ställs på leveranssäkerhet. Sverige har förhållandevis hög leveranssäkerhet jämfört med flera andra länder.

Energi - en uppskattad vara

DET ÄR NYA SKATTEHÖJNINGAR på gång inom energiområdet. S, v och mp vill höja skatten på el, fordon och på bränslen till fordon.

De som fattar beslut om skatter i Sverige vet att el är billigt och en nödvändig vara. Att till exempel hålla en 40 watts lampa tänd under dygnets vakna mörka timmar kostar 20 till 40 öre (Av detta utgör skatter och avgifter just nu ungefär 10 till 15 öre). Tydligt "finns" utrymme för ytterligare höjda skatter.

Med indexering och moms på varje ny ettöring i skatt stiger elkostnaderna för hushållen på ett smygande sätt. Under år av dålig vattentillgång, när elpriserna på elmarknaden blir höga, får detta stora konsekvenser för de totala elpriserna.

Om det inte vore för den ökade skatten skulle hushållens elkostnader år 2003 varit nästan oförändrade jämfört med 1996 då avregleringen skedde. Detta trots att börspriset på el var rekordhøgt förra året. Skatterna har ätit upp hushållens vinst av elmarknadens avreglering. Skatten är dessutom regressiv, d v s de som

tjänar minst drabbas hårdast.

Skatterna minskar marknadskrafternas verkan i gynnsam riktning för elkunderna. Effekten av våtår, med låga elpriser, kommer aldrig kunderna till godo. På motsatt sätt förstärker skatterna, inte minst momsen som läggs ovanpå övriga kostnader, hushållens totala elkostnader vid torrår. Dessa effekter blir kännbara,

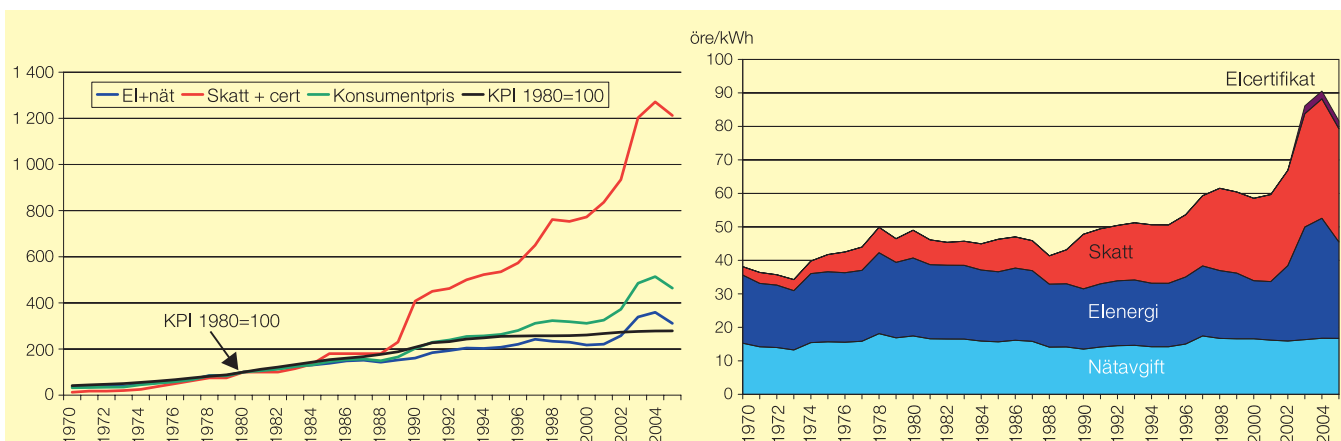
En häst - kanske en privatekonomisk lösning på stegrade energiskatter.

även om skatten enligt skatteväxlingsprincipen ska minska på annat håll.

Även skatten på fordon och på bränslen till dem ska höjas. Det tvingar människorna till att fatta beslut huruvida de ska fortsätta köra bil i samma omfattning eller ändra sitt beteende. Om användningen av bilar minskar, kan mycket riktigt miljövinster göras genom minskade klimatutsläpp. Å andra sidan minskar statens skatteintäkter, vilket antagligen drabbar andra skattebaser framöver, kanske elsektorn?

Hushållens lösning kan vara att köpa en häst. Hästen är trots allt obeskattad och har möjlighet att spännas framför en vagn, men räckvidden är sämre än för en bil. Hästen har dock andra fördelar. Den kan bidra till värmen i huset, både genom sin blotta existens och genom att elda torkad spillning. Det skulle dra ned både på bränsle- och elanvändning.

KALLE LINDHOLM
REDAKTÖR

Elprisets utveckling från 1970. Skatteökningen har gjort att konsumentpriset på el överstigit KPI. El-nätpriset (exklusive skatter) har legat under KPI ända till år 2003, då den dåliga vattentillgången i vattenkraften gav höga elpriser. Observera att dessa kurvor visar ett elpris där kunden inte agerat på elmarknaden och valt avtalsform. För kunder som agerat ligger el-nätpris i stort sett lika med konsumentprisindex, och ibland under.